

Per a una geografia religiosa de la diòcesi de Girona

per

J. M. Marquès

Que a la diòcesi de Girona hi ha indrets força fervents i d'altres més «freds» és una constatació no rara entre els capellans. Una quantificació del fenomen, amb tot, resta per fer, encara que el nombre de dades disponibles no sigui escàs. Ací intentem un primer assaig sobre la base de cinc índexs diferenciats. El primer resultat de l'estudi ha estat ajudar-nos a veure que, a més dels dos extrems, hi ha al bisbat llocs on coexisteixen la fredor i el fervor, tal vegada perquè aquella ha provocat una reacció. Prescindim d'entrar a analitzar les causes històriques i socials que poden explicar els fenòmens observats.

I. ELS ÍNDEXS

a) Darrers sagraments. L'índex presentat és el percentatge dels morts sense sagraments o bé amb la sola unció dels malalts dels anys 1950-1952. Fem cas omís de l'observació dels rectors que indiquen nombres de persones que «no en pogueren rebre».

Es sorprenent que el percentatge sigui sempre, o bé superior al 100% o bé inferior al 50%. Semblaria que, quan el nombre dels no-sagramentats arriba a ser important, arrossega d'altres a imitar-los. L'índex sembla ser-ho de dissidència, de resistència a donar una adhesió, fins superficial, a l'Església. Els màxims es constaten a Palamós, Figueres i St. Feliu de Guíxols; nombres importants es troben també al Cap de Creus, Roses i el Tordera. Pel contrari, els mínims els tenen les Guílleries, la perifèria de Girona i la d'Olot i Banyoles.

b) Assistència a la Missa. Hem reelaborat per arxiprestats les dades de l'estudi fet per ISPA el 1971-1972. Essent aquest l'índex més sovint utilitzat als estudis de pràctica religiosa, no ens calen comentaris. Els màxims els tenen alguns arxiprestats de l'interior, com Olot, el Mont, Banyoles, les Guílleries i Farners, mentre que els mínims es constaten a la zona de la Costa, Begur, Palamós, Vall d'Aro i Tordera.

c) Full Parroquial. Es un índex d'interpretació discutida. Indiquem el nombre de fulls distribuïts per cent habitants. Ja que la distribució s'esdevé durant la missa, potser fóra millor de ponderar-lo amb l'índex d'assistència a la missa. Per altra banda, encara que potser els rectors no puguin influir molt a augmentar la difusió del full, certament els és possible de restringir-la. La lectura del full suposa una adhesió a l'Església de caràcter personalitzat i reflexiu, un desig real d'anar mantenint la vida cristiana amb la informació i la meditació.

Coincideixen a interessar-se poc pel full els habitants de les ciutats de Girona, Figueres i Olot; el nivell d'interès és similar a la Vall d'Aro. En constatar la diferència d'aquest índex amb d'altres hom arriscaria la hipòtesi que a les

El Full Parroquial, a més de ser un bon indicador d'adhesió a l'Església, és una de les publicacions gironines més antigues d'entre les avui en vida.

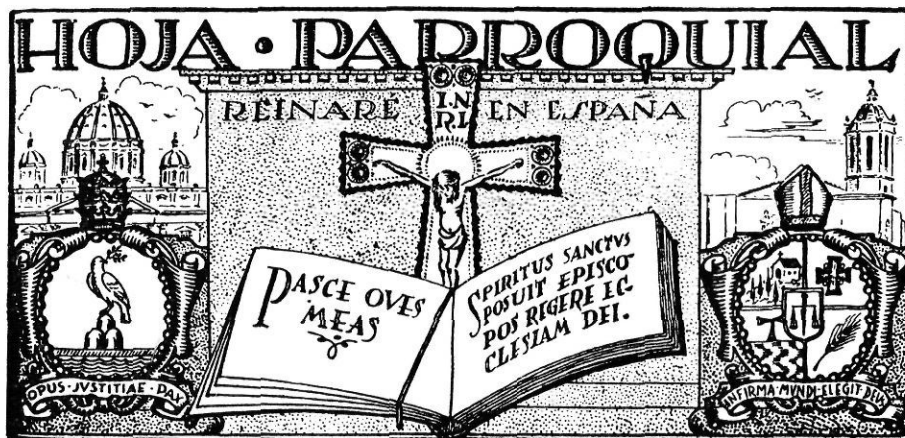
grans ciutats es llegeixen més els diaris i les revistes il·lustrades, enfront de les quals el full no pot competir, periodísticament. Els màxims els tenen les Guàrdies, la Selva, el Montseny i un parell d'arxiprestats de l'Empordà, la perifèria de Figueres i el Cap de Creus.

d) Collecta del Domund. Difícilment podria posar-se en dubte que l'adhesió a l'Església expressada per mitjà de la contribució econòmica és una adhesió força personal. L'ajut a les missions, d'altra banda, indica un cert nivell de consciència d'Església universal, perquè

El Full va tenir, als primers temps, força atenció al fet català i a la personalitat de les diverses parròquies, subratllada amb el canvi de capçaleres.

La capçalera del Full, després del 1939, va adaptar-se dòcilment al centralisme eclesial i polític imperant.

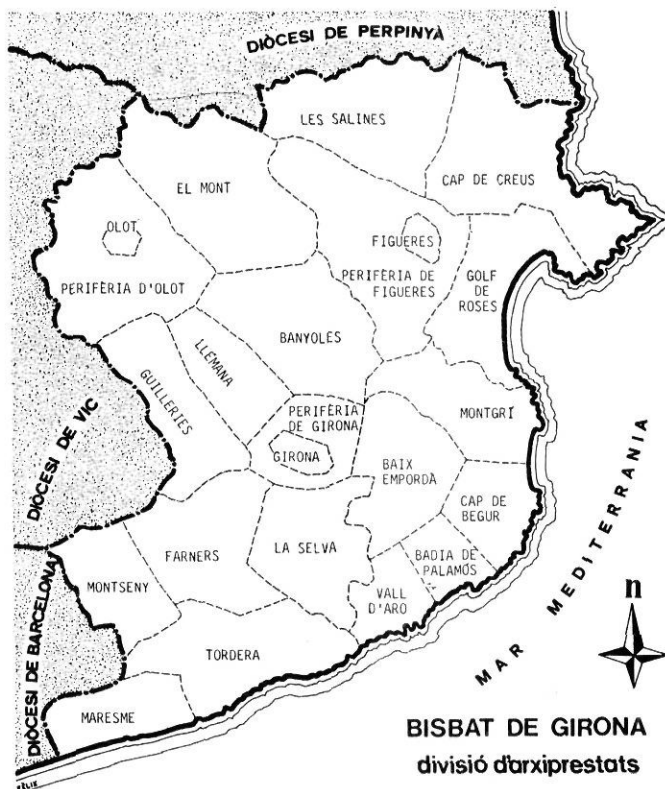
hom no arriba a veure els resultats del donatiu que ha fet, a diferència d'allò que pot succeir amb els donatius destinats, per exemple, al propi temple parroquial. Però també s'ha de reconèixer que és un índex molt variable. A una parròquia petita, un donatiu important, com per exemple, el de 300.000 pessetes recollit a Vilobí, pot fer variar tots els indicadors. No obstant això, aquests casos excepcionals són escadussers, i la geografia econòmica de la diòcesi torna a dibuixar-se, amb algunes variacions que es poden deure a la major renda «per capita», similar al mapa que ja coneixem per altres indicadors.

Efectivament, els màxims tornen a localitzar-se a arxiprestats de l'Interior: el Mont, Olot, Banyoles, la Selva; a l'Empordà també s'enregistra una contribució notable al Montgrí i Baix Empordà. Pel contrari, són dos arxiprestats de l'Empordà (les Salines i la perifèria de Figueres) i dos de la Costa (Palamós i Vall d'Aro) que, juntament amb el centre de Girona, aporten la contribució més baixa per habitant de l'any 1978.

e) Les ordenacions sacerdotals. Comptabilitzades les 325 ordenacions de sacerdots diocesans que han tingut lloc des de 1939 fins al 1975, la seva distribució resulta força reveladora. Les poblacions levítiques del bisbat són Girona (25), Banyoles (21), Blanes (12), Olot (12), Cassà de la Selva (12). Vuit o set capel·lans han sortit de Figueres, Canet de Mar, Castelló d'Empúries, Anglès i Salt.

Així l'anàlisi de les ordenacions ens dona indicadors alhora positius i negatius. És negatiu que la zona de l'Interior, que compta 126.000 habitants, hagi donat tants sacerdots com les altres juntes, que sumen 342.000 habitants. Però és positiu que més de la meitat dels sacerdots procedeixin de poblacions amb 2.000 habitants o més. El capellà de Girona no és rural en la seva majoria, sinó que pot procedir

de poblacions amb un inici d'industrialització on aquesta no ha suposat una regressió de la pràctica cristiana. Les poblacions d'on ha sortit un sol sacerdot són relativament poques; sembla que l'ambient propici per a la maduració de les vocacions ha estat justament allí on aquestes anaven creixent en companyia d'altres, ja més avançades cap a les ordes. Això podria valdre fins per a les poblacions petites del tipus de Mieres, Sant Dalmaí i Hostalets de Bas, que han donat sis o cinc capel·lans durant aquest període.

BISBAT DE GIRONA
divisió d'arxiprestats

II. LES ZONES

Hem posat en relleu, fins ací, els arxiprestats que destacaven a causa d'indicadors màxims o mínims. A través d'aquests ja s'ha anat assenyalant la preponderància d'actituds religioses de fervor a la zona de l'Interior i la convergència d'indícis de fredor a la part nord de la zona de la Costa. Alguns indicis, com les ordenacions sacerdotals, situen la zona de Girona a un nivell superior al de l'Empordà, mentre que altres, com la contribució per a les missions i la lectura del full parroquial, actuen en sentit contrari.

Una anàlisi més detallada, que ací no podem sinó esbossar, hauria de treure totes les conseqüències de la convergència i de la divergència d'índexs.

La convergència és palesa per a arxiprestats com els de Banyoles i les Guilleries; allí la màxima assistència a missa segueix paral·lela amb bon nombre d'ordenacions i amb les taxes més baixes de morts sense sacraments. La ciutat d'Olot hi coincideix, per bé que presenti una lectura força baixa del full.

Pel contrari, abunden a la Badia de Palamós, Cap de Begur i Vall d'Aro els màxims de morts sense sacraments i mínims d'assistència a Missa, de contribució al Domund i d'ordenacions sacerdotals.

Un fenomen de divergència podríem situar-lo, en canvi, a llocs com Figueres i el sud del Maresme. Allí es conjuguen certs signes de dissidència (morts sense sacraments) amb d'altres signes de fervor (ordenacions sacerdotals, donatius per a les missions). Una anàlisi més aprofundida, que tingués en compte altres fets d'ordre religiós, ens ajudaria a constatar que es tracta d'àmbits pluralistes, on s'ha reaccionat enfront del desinteressament religiós amb un capteniment actiu i apostòlic, que ha donat ja els seus fruits. S'ha fet notar que a Lloret, Blanes i Sta. Coloma, poblacions de més de 5.000 habitants, l'assistència a missa és superior a la dels pobles de la seva rodalia; contrarien, per tant, la llei segons la qual la pràctica religiosa del poble supera la de la ciutat. En darrera instància es podria hipotitzar que aquests indrets estan anticipant allò que podria ser la tònica general del futur de la nostra diòcesi.

QUADRE D'INDEXS

	Sagraments	Missa	Full	Domund	Ordes
GIRONA					
Centre	29'2	32'5	3'5	5'3	25
Perif.	14	22'9	6'4	8'9	12
COSTA					
Begur	38	17'9	5'3	10'8	2
Palamós	109	16'3	5'2	5'9	1
Aro	40	19'9	3'2	3'9	2
Tordera	48	19	5'	9'6	18
Maresme	32	28'4	5'3	10'9	25
EMPORDA					
Figueres	109	25'8	3'4	10'4	8
Perif.	27	28	7'6	6'8	7
Salines	46'9	30'9	6'7	4'6	5
C. Creus	53	26'5	7'3	8'3	4
Roses	50'7	23'7	4'6	8'7	13
Montgrí	27'2	33'6	7'	15'1	14
B. Empordà	31'4	30'4	6'5	13'6	7
INTERIOR					
Olot	37'6	40'5	3'5	18'8	12
Perif.	16'5	38'1	6'1	13	25
Mont	28'7	48	6'1	20	11
Banyoles	16	42'1	5'3	17'3	49
Llémena	13'7	19'5	6'7	9'6	1
Guilleries	11	35'3	11'	11'8	30
Selva	42'4	36'7	8'3	17'5	19
Farners	35	41'6	6'	8'5	21
Montseny	26	23'9	7'4	11'7	6